

Rekommendationer för förebyggande av mastit hos nykalvade kvigor

BAKGRUND

Kvigorna är mjölkbesättningens framtid och kostnaden för att föda upp en kviga är hög. För en långsiktigt hållbar ekonomi i mjölkföretaget är det viktigt att förstakalvarna har friska juver. Tyvärr har alltför många nykalvade kvigor mastit (med eller utan synliga symtom) vilket leder till lägre mjölkproduktion och ökad utslagning. Mastiterna orsakas av bakterieinfektioner i juvret som kan uppstå före, vid eller strax efter kalvning. Studier har visat att rutiner och inhysning från kalv till kalvning påverkar risken för mastit.

DEFINITION AV GOD JUVERHÄLSA OCH BESÄTTNINGSPROBLEM

I följande tabell ges förslag på gränsvärden för god (Mål), acceptabel (OK) och ej acceptabel (Larm) nivå på juverhälsan hos förstakalvarna. Eftersom ambitionerna kan variera mellan besättningar är det viktigt att ta fram besättningsspecifika mål. Besättningar som inte når sina mål bör utredas och rutinerna optimeras.

Utvärdering av juverhälsan bland förstakalvarna	Mål	OK	Larm
Andel som får klinisk mastit inom 30 dagar efter kalvning	0 %	Under 5 %	Över 10 %
Andel som har över 100 000 celler/ml mjölk vid första provmjölkningen	Under 15 %	Under 20 %	Över 30 %

Eftersom mastit är en multifaktoriell sjukdom kan orsakerna variera mellan besättningar. Därför måste strategier för förebyggande av mastit skraddarsys för varje besättning. I nästa stycke listas områden som i svenska och internationella studier* visats ha betydelse för juverhälsan hos nykalvade kvigor. Dessa punkter kan användas för att kontrollera rutiner och identifiera förbättringsmöjligheter i besättningen.

REKOMMENDATIONER FÖR FÖREBYGGANDE AV MASTIT HOS NYKALVADE KVIQOR

På Juverportalen (www.juverportalen.se) finns information om hur man kan använda rekommendationerna och hur man lyckas med dessa.

- Förhindra spridning av juverinfektioner från äldre kor till högdräktiga och nykalvade kvigor. Exempel på viktiga faktorer är:
 - Att undvika att hålla högdräktiga kvigor i lösdrift med mjölkande kor eller sinkor.
 - Att använda goda mjölkkningsrutiner, till exempel mjölkkningsordning efter juverhälsa.
- Optimera utfodringen från nyfödd kalv till mjölkko och använd skrivna rutiner för olika åldersperioder. Exempel på viktiga faktorer är:
 - Att rutinerna för råmjölksutfodring är optimala.
 - Att kvigorna har en god energiförsörjning före/vid kalvning.
- Håll inkalvningsåldern låg genom goda uppfödningrutiner.
- Säkerställ att djurens närmiljö alltid är torr och ren.
- Minimera förekomsten av flugor i kvigornas närhet.
- Förebygg spensugning i alla åldersgrupper.
- Undvik att utsätta kvigorna för stress, till exempel genom konkurrens och omflyttningar, speciellt under veckorna runt kalvning.
- Kontrollera juvret och doppa/spreja spenarna med spendoppningsmedel regelbundet under de sista 3 veckorna före kalvning.
- Förebygg juverödem.
- Förebygg svåra kalvningar och andra kalvningsrelaterade problem.
- Flytta den nykalvade kvigan från kalvningsboxen/utrymmet inom 2 dygn efter kalvning.
- Avla för god juverhälsa.

*** SVENSKA OCH INTERNATIONELLA REFERENSER – ETT URVAL**

- Anonym. 2014. Heifer mastitis prevention and control plan. National Mastitis Council (NMC), USA. <https://www.nmconline.org/wp-content/uploads/2020/09/Heifer-Mastitis-Prevention-and-Control-Plan-Final-May-2020.pdf>
- De Vliegher S, Fox LK, Piepers S, McDougall S, Barkema HW. 2012. Invited review: Mastitis in dairy heifers: nature of the disease, potential impact, prevention and control. *J Dairy Sci* 95:1025-1040.
- Nyman A, Emanuelson U, Gustafsson AH, Persson Waller K. 2009. Management practices associated with udder health of first-parity dairy cows in early lactation. *Prev Vet Med* 88:138-149.
- Persson Waller K, Bengtsson B, Lindberg A, Nyman A, Ericsson Unnerstad H. 2009. Incidence of mastitis and bacterial findings at clinical mastitis in Swedish primiparous cows – influence of breed and stage of lactation. *Veterinary Microbiology*, 134:89-94.
- Persson Waller K., Lundberg Å, Nyman A. 2020. Udder health of early lactation primiparous dairy cows based on somatic cell count categories. *J Dairy Sci* 103:9439-9445.
- Persson Waller K, Lundberg Å, Nyman A. 2021. Risk and success factors for good udder health of early lactation primiparous dairy cows. *J Dairy Sci* 104:4858-4874.
- Svensson C, Nyman A, Persson Waller K, Emanuelson U. 2006. Effects of housing, management, and health of dairy heifers on first-lactation udder health in southwest Sweden. *J Dairy Sci* 89:1990-1999.